

**DE
TOUTES
NOS
FORCES !**
GURE INDAR GUZIEZ !

**POUR NOS
MOBI
LITÉS**
Gure mugikortasunentzat!

LO PLAN DE DESPLAÇAMENTS URBANS

**PAÍS BASCO-ADOR
PERIÒDE 2020-2030**

ABRACAT NON TECNIC

**SYNDICAT
DES
MOBITÉS**
PAYS BASQUE - ADOUR

Communauté
D'AGGLOMERATION
PAYS BASQUE
**EUSKAL
HIRIGUNE**
Elkargoa

SOMARI

LO PLAN DE DESPLAÇAMENTS URBANS, C'EST QUOI?
UN PROJÈTE PER LAS MOBILITATS DE LA « VITA VITANTA » PAGE 4

LAS DESPARIÈRAS COMPAUSANTAS DEU PLAN DE DESPLAÇAMENTS PAGE 5

CONTEXTE ET TERRITOIRE
LO CONTEXTE DEU PROJÈTE PAGE 6

UN TERRITÒRI ATRACTIU E CONTRASTAT PAGE 7

SERVICIS DE MOBILITAT A CONNECTAR PAGE 8

UN ENVIRONNEMENT FRAGILE A PRESERVAR PAGE 9

UN PROJÈTE MOBILITAT AMBICIÓS
PER ARRON DE 2030 PAGE 10

ÈISH 1 : TRANSICION(S) : SE DESPLAÇAR MENS, SE DESPLAÇAR MÈLHER PAGE 11

ÈISH 2 : COESION : PERMÈTER A TOTOS E A TOTS DE'S DESPLAÇAR PAGE 12

ÈISHE 3 : ENTRAINAMENT : HAR PER E DAB LOS USATGÈRS PAGE 13

ESQUÈMA PAGES 14-15

LO PLAN DE DESPLAÇAMENTS URBANS C'EST QUOI?

UN PROJÈTE PER LAS MOBILITATS DE LA « VITA VITANTA »

UA AUTORITAT ORGANIZATORA DE MOBILITAT DURADISSA
UNICA PEU TERRITÒRI PAÍS BASCO – ADOR :

De 2017 enlà, lo Sindicat de las mobilitats País Basco-Ador qués en carga de la competència « mobilitat », per delegacion e peu compte de la Comunautat d'Agglomeracion País Basco (64) e la comuna de Tarnòs (40), sii au totau 159 comunas.

* NDLR : Las comunas d'Ondres e de Sent Martin de Senhans situadas en las Lanás que son integradas a l'afraquida de Plan de Desplaçaments Urbans per har compte d'ua eventua adesion au Sindicat de las Mobilitats País Basco-Ador.

Lo Plan de desplaçaments, document hèit sous territòris dotats de mei de 100 000 abitants, definit per arron de dètz ans, ua organizacion deus servicis e de las infraestructuras de mobilitat deu monde e de las mercaderias, e ne programa tanben la mesa en òbra. Qués ua afraquida reglamentària hèita en lo respècte deus enjòcs de coesion sociu, d'èvironament e de santat publica.

QUE CAU QUE LO PLAN DE DESPLAÇAMENTS :

01 E sii compatible dab l'Esquèma de Coherència Territorial (ESCoT) deu País Basco e deu Senhans.

02 E preni en compte los objectius e las estrategias deus Plans Climat-Aire-Energia Territorial (PCAET) e los Programmas Locaus de l'Abitat (PLA) deu País Basco e deu Senhans.

03 E sii declinat en los Plans Locaus d'Urbanisme (PLU).

AU CÒR DE L'ENCASTRE LEGISLATIU E JURIFIC NACIONAL, LO CÒDI DEUS TRANSPÒRTS QU'ESTABLEISH LOS LHEVADERS MÀGERS D'ACCION D'AQUESTE DOCUMENT DE PLANIFICACION E DE PROGRAMACION :

- L'amelioracion de la seguretat en hasant un partatge de las vias,

- La baisha deu trafic automobile,

- Lo desvolopament deus transpòrts collectius e deus mejans de desplaçaments mensh consumidores d'energia e mensh pollutants,

- L'amelioracion de l'usatge deu hialat màger de las vias,

- L'organizacion de l'estacionament,

- L'organizacion de las condicions d'aprovediment necessàrias a las activitats comercials e artesanals,

- L'amelioracion deu transpòrt deus personaus de las enterpresas e de las collectivitats publicas,

- L'organizacion d'ua tarificacion e d'ua bilhetica integradas peus desplaçaments sancèrs,

- Las infraestructuras de carga per favorizar l'usatge deus veïcules electricos o ibrides recargables.

LAS DESPARIÈRAS COMPAUSANTAS DEU PLAN DE DESPLAÇAMENTS

I. CONTEXTE

- Posicionament en l'encastre reglamentari,
- Ligam dab los autes documents de programacion e de planificacion,
- Organizacion de l'afraquida.

> Las tendàncias nacionaus màgers qui orientan lo projècte

II. DIAGNOSTIC

1. TERRITÒRI

- Posicionaments e dinamicas deu territòri,
- Contrastes d'organizacion, de foncionaments e dinamicas,
- Practicas de mobilitat,
- Contrastes sasonèrs.

> Anlisi deus foncionaments deu territòri

II. DIAGNOSTIC

2. TEMATICAS

- Practicas deus mòdes actius,
- Transpòrts comuns e nòds multimodaus,
- Obertura deu territòri a las escalas regionau, nacionau e europèa,
- Mobilitat com un servici,
- Servicis a vocacion sociu e mobilitat per tots,
- Usatges collectius de la veitura e electromobilitat,
- Hialats de vias e seguretat rotèra,
- Estacionaments,
- Logistica.

> Usatges e foncionaments deus servicis e de las infraestructuras de mobilitat

II. DIAGNOSTIC

3. ESTAT INICIAU DE L'ENVIRONAMENT

> Situacion de referència d'un punt de vista environamentau

III. PROJÈTE

1. DOCUMENTS QUADRE

> Las orientacions a considerar

III. PROJÈTE

2. ENJÒCS E AMBICIONS

- Coesion : Perméter à totas e tots de's desplaçar,
- Transicion(s) : Se desplaçar mensh, se desplaçar mèlher,
- Entrainement : Har per e dab los usatgèrs.

> Descripcion deu projècte per arron de 2030

III. PROJÈTE

3. PLAN D'ACCIONS

> Las accions per hicar en òbra lo projècte

IV. EVALUACION ENVIRONAMENTAU

> Las incidèncias deu projècte per l'environement

V.1. ANNÈXAS

- Los actes oficials qui enquadrans l'afraquida,
- Lo har còrrer a l'Estat,
- L'annèxa accessibilitat,
- Lo bilan de la concercacion,
- Lo repertòri deus sigles.

> Compilacion de mantuas pèças

V.2. CARTOTÈCA

> Cartas e esquèmas.

LO CONTÈXTE DEU PROJÈCTE

L'UTILIZACION MASSIVA DE LA VEITURA QUE MIA EFÈITS DEUS GRANS DENS L'ENCASTRE DE VITA :

- Las **emissions de gas dab efèit de sèrra** : ua part importanta e creishenta a maugrat deus engatjaments per los redusir e limitar los efèits deu cambiament climatic,
- Lo **brut** : prumèr empach au domicili deus francés, dab efèits per la santat,
- Las **emissions de polluents** : un mort per jorn capvath lo territòri,
- La **sedentaritat** : quatau causa de mortalitat en França,
- Los **accidents suu camin** : consequéncias qui's pòden véder directament,
- L'ocupacion de l'espaci public per rotlar e estacionar : que limita l'espaci disponible peus autes mòdes.

LA SOCIETAT QUE'S TRANSFÒRMA E HÈI EVOLUAR LAS PRACTICAS DE MOBILITAT E LAS ESPÈRAS DEUS USATGÈRS :

- Los **ritmes de vita que cambian**, los oraris descalats que's desvolòpan, lo fenomène de las òras de punta que s'esten a periòdes mei longs,
- Los **espacis de vita que s'estenen** notadament pr'amor deus prètz de foncèr mei accessibles a mesura que n'seluenham de las aglomeracions, la **distància deus desplaçaments que's hèi mei grana**,
- Lo **vielhiment de la populacion**, la **descoabitacion deus cobles**, la **recompausicion de las familhas...** que hèn aparéisher besonhs especifics,
- L'aviada de l'ecomèrci, las **liurasons a casa** que creishen.

LOS CÒSTS D'AQUERAS INCIDÈNCIAS QUE SONT HÒRTS PER LA COLLECTIVITAT :

- **67 000** morts per an en França pr'amor de la pollucion de l'aire
- **83 %** deus desplaçaments domicili-tribalh que's hèn dab la veitura locaument
- **50 %** deus desplaçaments dab la veitura ne hèn pas mei de 3 km

LA VEITURA E LA SOA UTILIZACION QU'EVOLUEISHEN :

- Los consumidors que son **mensch aperats per la veitura**,
- En las granas aglomeracions, la **part de la veitura que baisha**,
- Lo **coveituratge e l'autopartatge** que permeten usatges partatjats de la veitura,
- Los veïcules « pròpis » que permeten de **pensar ua reduccion de las emissions de GES** e los veïcules autonòmes navèras formas de **transpòrts collectius...**

UN ESPACI DE VITA CONTRASTAT,

- 2/3 de la populacion e 3/4 deus emplecs **sont localisés sur le littoral**,
- **une population âgée et vieillissante**,
- un **rôle important joué** par les principales communes qui structurent le territoire et organisent les déplacements,
- des **secteurs à enjeux** spécifiques (espaces agricoles, quartiers prioritaires de la ville...).

UN TERRITÒRI ATRACTIU MARCAT PER LAS DINAMICAS SASONÈRAS :

- Frequentacion importanta deu litorau pendent l'estiu,
- Los toristes qu'utilizan mensh la veitura que los residents.

UN TERRITÒRI ATRACTIU E CONTRASTAT

A l'escala nacionau, qu'es l'un deus territòris mei vastes que siin obligats de realizar un Plan de desplaçaments e qui amassan espacis desparièrs : urban, periurban, rurau, frontalèr, litorau, montanhòu e toristic, qui's pòden tanben cumular.

325 700 habitants en 2015
+ 3 000 habitants /an
30 % des personnes ont plus de **60 ans**

DINAMICAS QUI HÈN CRÉISHER LA DEPENDÈNCIA A LA VEITURA :

- Hòrt creish de la **populacion luenh** deus emplecs e deus servicis de mobilitat

SERVICIS DE MOBILITAT A CONNECTAR

UA ORGANIZACION DEUS SERVICIS QUI'S MIRALHA LA REPARTICION DE LA POPOLACION E DEUS DESPLAÇAMENTS :

- Los servicis e las infraestructuras de mobilitat que's concentran sus l'espaci litorau : bus, garas, amainatjaments ciclables, aeroport, pòrt, ...
- Un prumèr nivèu de triscat deus servicis enter lo retolitorau, l'interior, e lo litorau : carris, trins express regionaus, grans itineraris de bicicleta,
- A l'interior, aviadas de servicis a l'escala de las concas de vita : linhas de proximitat, transpòrt a la demanda, solucion de coveituratge e seccions ciclables,

SERVICIS E INFRASTRUCTURAS A AHORTIR E A HICAR EN HIALAT :

- Servicis de transpòrts en comun **enquèra chic utilizats** e chic connectats per perméter usatges combinats,
- Amainatjaments **pedanh-bicicleta** enquèra hòrt talhucats.

LA QUASITOTALITAT DE LAS COMUNAS QUE SON DESSERVIDAS PEUS CARRIS ESCOLARS :

- 50 %** de las comunas que son desservidas per un bus, un carri o un trin,
- 90 %** deus abitants e deus emplecs que son situats en comunas desservidas per un bus, un carri o un trin.

UA PLAÇA DEISHADA PER LA VEITURADA CHIC CONTESTADA :

- Que sii per la circulacion o per l'estacionament, **la veitura qu'es omnipresenta** en l'espaci public, dinc a las plaças e los trepaders : que l'admeten enquèra pertot,
- Solucions de **coveituratge** e d'autopartatge enquèra limitadas,
- La veitura que demòra percebuda com **la solucion de facilitat**.

- 95 %** deu temps, **ua veitura qu'es arrestada**
- 88 %** deus cobles qu'an au mensh un veicule
- 38 %** que n'an dus o mei
- 77 %** deus desplaçaments que sont hèits dab la veitura
- 15 %** deus desplaçaments que's hèen a pè
- 4 %** dab los transpòrts en comun
- 1,3 %** dab la bicicleta

LE SAVIEZ-VOUS

185 ectaras : qu'es haut o baish la susfàcia qui ocupan las veituras deus cobles

UN ENVIRONNEMENT FRAGILE A PRESERVAR

UA ARTIFICIALIZACION DEUS SÒUS QUI MIAÇA LA RIQUSSA DEUS ESPACIS NATURAUS (LA BIODIVERSITAT, LO PAISATGE E LA QUALITAT DE L'AIGA) E QUI PROVÒCA RIULEJADAS :

- Limitar l'impermeabilizacion deus sòus e lo desvolopament dens e au ras deus espacis dab enjòcs ecologics quan s'i crean navèras infraestructuras : privilegiar la reconversion de terrenhs dejà artificializats.

RISQUES D'EROSION DEU LITORAU E DE HAR DOMAU AUS PAISATGES PR'AMOR DE L'OMNIPRESÈNCIA DE LA VEITURA :

- Arredusir, canalizar e/o organizar l'accès aus sites fragiles e remarquables,
- Intègrar un tractament paisatgèr de las infraestructuras de mobilitat.

EN TERMES DE QUALITÉ DE L'AIR, DES ALERTES PLUS NOMBREUSES MALGRÉ DES CONDITIONS MÉTÉOROLOGIQUES MASQUANT LES NIVEAUX D'ÉMISSIONS DES POLLUANTS ATMOSPHÉRIQUES :

- S'i har sus dus lhevaders complementaris : cambiar de comportaments (arredusir los usatges individuaus de la veitura) e engatjar las mutacions tecnologicas e energeticas deus veïcules.

DNOSÈNCAS SONORAS LO LONG DE LAS VIAS ROTÈRAS MÀGERS E DEUS AEROPÒRTS :

- Apatzar las circulacions e limitar l'exposicion de las navèras populacions.

A L'ESCALA DEU TERRITÒRI :

- 32 %** de las emissions de gas dab efèit de sèrra que son ligats aus transpòrts,
- 35 %** de las consumacions totaus d'energia finau que son gessidas de produïts petrolèrs,
- 207 ha** : ritme annau d'artificializacion de las tèrras de 2009 enlà, sii la susfàcia de la comuna de l'Espitau Sent Blasi o, en dètz ans, la de Baiona.

UN PROJÈTE MOBILITAT AMBICIÓS PER ARRON DE 2030

UN PROJÈTE DOTAT D'UA IMPORTANTA PORTADA ENVIRONAMENTAU, QUI S'ORGANIZA A L'ENTORN DE DUS OBJECTIUS HÒRTS :

1. QUE LA MÀGER PART DEUS DESPLAÇAMENTS

E SII HÈITA PER MÒDES ALTERNATIUS A LA VEITURA INDIVIDUAU :

• marcha a pè, bicicleta, transpòrts en comun, coveituratge. L'objectiu qu'es de passar de 77 % deus desplaçaments hèits dab la veitura a 52 % en 2030. Aqueste objectiu qu'es pòt har mercés au creish deus grans de las practicas pedanhèras (25 %, + 10 punts), ciclistas (8 %, + 6,5 punts), de l'utilizacion deus transpòrts en comun (11 %, + 6,5 punts)

2. QUE L'EVOLUCION DEU MIX ENERGETIC E PERMETI

UA DESCARBONACION :

• electricitat e gas que seràn desvolopats per limitar las emissions de polluents e gas dab efèit de sèrra. Per arron de 2030, lo nòste objectiu qu'es aqueras energias e cobreishin 25 % de las consomacions, qui son a pena 1 % uei.

ÈISH 1

TRANSICION(S) : SE DESPLAÇAR MENS, SE DESPLAÇAR MÈLHER

La mobilitat qu'es essenciau peus actors deu territòri, dab tanben un impacte deus grans per aqueste, e tanben per l'encastre de vita deus sons abitants. L'ambicion deu Plan de desplaçaments qu'es de projectar un modèle de mobilitat mei sòbri, mei « actiu », e partatjat.

ENJÒCS :

- Contribuir a limitar la causa e los impactes deu cambiament climatic :
'i har per arredusir las emissions en desvolopant solucions mei sòbrias, optimizadas o en utilisant energias alternatives.
- Preservar la santat publica, l'encastre de vita e la seguretat per tots los usatgèrs :
s'i har per solucions de mobilitat qui arreduseishen los lors impactes per la santat deu monde en lutant de com cau contra la pollution de l'aire, lo brut, la sedentaritat e l'inseguretat rotèra mei que mei deus mei vulnerables.

AMBICIONS

- **Considerar la mobilitat com l'un deus critàris mei prioritari au servici de l'amaïnajament e l'organizacion deu territòri** : organizar los territòris en proximitat a l'entorn deus servicis e de las infraestructuras de mobilitat, manténer equipaments e comèrcis en los espacis ruraus, har vèler la marcha com vertadèr anèth de la cadea de desplaçament,
- **Arredusir los besonhs de desplaçaments constrenhuts** : arredusir los desplaçaments ligats au tribalh (encoratjament au teletribalh) e a l'acompanhament (adaptacion deus transpòrts escolars, circuits pedanhèrs ciclistas, hialats d'enterajuda enter parents),
- **Securizar e rénder mei aisits los desplaçaments en bicicleta** : acompanhar la realizacion d'amaïnajaments, desvolopar los equipaments e los servicis (locacion, ajuda per l'acquisicion, informacion),
- **Utilizar la veitura mensh et mèlher** : partatjar l'utilizacion deus veïcules (desvolopament deu coveituratge, de l'estòp organizat e de l'autopartatge), e utilizar lo lhevader estacionament per incitar a arredusir l'utilizacion de la veitura (auhèrta e reglementacion), lo son impacte en l'espaci public,
- **Economisar las ressorças, previèner los riscos e limitar los impactes** : privilegiar motorizacions e carburants qui emeten mensh de polluents, e qui consumeishen mensh d'energias gessidas deu petròli, limitar l'utilizacion deus espacis agricolos e naturaus per las navèras infraestructuras,
- **Crear las condicions d'ua logistica urbana duradissa** : definir arrèglas en crotzant las espèras deus operators, deus actors economicos e de las collectivitats, optimizar las corsas, causir veïcules mei petits e mei leugèrs, desvolopar espacis logistics de proximitat,
- **Melhorar la seguretat rotèra** : participar a l'observacion e au tractament de las situacions dab riscos,
- **Experimèntar navèths mejans e organizacions** : evaluar, innovar, testar las condicions de desplegament deus veïcules autonòmes, deus engenhs de desplaçament personau (trotinetas, giropòdes electricos...), navèths sistèmas de transpòrts en comun, navèths usatges de las infraestructuras...

ÈISH 2

COESION : PERMÈTER A TOTES E A TOTS DE'S DESPLAÇAR

La mobilitat que demòra un factor necessari a l'insercion social. Qu'es tanben ua condicion peu desenvolopament de mantuas activitats economicas e de mantuns escambis materiaus. L'ambicion deu Plan de desplaçaments qu'es d'arrespòner aus besonhs de desplaçament de faïçon eficaca.

ENJÒCS :

- Rénder fidablas las condicions de desplaçaments motorizats de las personas e de las mercaderias au còr deu territòri e dab l'exterior : **s'i har per garantir las temporadas de camin.**
- Arredusir lo còst economic deus desplaçaments peus cobles, las enterpresas e las collectivitats : **s'i har per arregavidar los finançaments de las collectivitats de cap a solucions de mobilitat collectivas e activas e arredusir la part deu budget deus cobles e de las enterpresas destinada a la mobilitat.**
- Préner en compte la diversitat deus besonhs collectius e de las situacions individuaus : **s'i har per que cada servici o cada amainatjament e sii pensat per estar accessible au mei de monde.**

AMBICIONS

- **Lerarquizar e adaptar lo hialat de vias per organizar la vita locau en mantienent l'eficacitat de mantuns escambis :** adaptar los amainatjaments de las vias a las lors foncions (arredusir las velocitats en vila, utilizar mèlher las autorotas...),
- **Organizar servicis collectius de mobilitat a l'escala de las concas de vita e téisher lo territòri :** organizar los servicis de transpòrt en comun adaptats aus desparièrs espacis deu territòri (linhas performantas, carri express, servicis ferroviaris, servicis de proximitat, transpòrt a la demanda...),
- **Afinar la presa en compte de tots los publics per limitar los travaders a la mobilitat :** accessibilitat deus veïcules e de l'informacion, plataforma mobilitat, arrevirada deus supòrts de comunicacion,
- **Rénder perennes e har vèler los grans equipaments e las ligasons qui obreishen lo territòri de cap a l'exterior :** acompanyar lo desenvolopament de las grans ligasons ciclablas, ferroviàrias, maritimas, aerianas, peu carrejadís e peus viatjadors.

ÈISH 3

ENTRAINAMENT : HAR PER E DAB LOS USATGÈRS

Lo modèle de mobilitat qu'es bastit per contentar los besonhs de mobilitat deus usatgèrs deu territòri. D'aulhors, lo projècte que's pòt sonque har dab l'adesion e la volentat deus actors, en començant per los sons abitants. Aquestes que seràn los primèrs portaires deu projècte.

ENJÒCS :

- Acompanyar los usatgèrs en lo cambiament : **s'i har per inclur los usatgèrs en la volentat de cambiar las practicas de mobilitat e per que siin los primèrs arrelais de la mesa en òbra deu navèth projècte de mobilitat.**
- Evaluar e anticipar los besonhs : **s'i har per ajustar e melhorar las arresponsas e contentar mèlher las espèras deus actors deu territòri.**

AMBICIONS

- **Perméter ua mobilitat « shens costura » :** rénder aisida la preparacion au viatge (informacions omogeneizadas e aumentadas), la compra e l'utilizacion deu títol de transpòrt (tarificacions uniformizadas, títol de transpòrt unic e desmaterializat, venta en linha), la complementaritat deus mòdes de desplaçaments (creacion de pòles d'escambis e parcatges arrelais), la cooperacion dab los territòris vesins,
- **Encoratjar las iniciativas ciutadanas :** acompanyar lo desenvolopament de servicis perpausats per las associacions,
- **Convèncer los usatgèrs d'adaptar las lors practicas :** informar, explicar, intervièner notadament en los mitans professionaus e escolars, lhear l'enveja per las practicas alternatives,
- **Conéisher las practicas per adaptar los servicis :** observar, analizar, evaluar e partatjar las tendéncias e las evolucions..

Espacis apatzats (favorables a la marcha), teishuts per bus e itineraris ciclables e estructurats per èishs performants (Trambus 1, 2, 3, RER basco, rocada urbana, RD 810 arrecalibrada).

Servicis articulats per pòles d'escambis e armonizats (comunicacion, bilhetica, tarificacion) pensats peu mei de monde (accessibilitat, luta contra l'isolament).

Un territòri obèrt : trins granas linhas, autorota, aeroport, pòrt, velorotas, servicis regionaus e transfrontalèrs...

Las vias d'aiga, èishs de projècte e d'experimentacion per l'avièner : navetas fluviaus e maritimas, itineraris ciclables, traucada, logistica, urbana...

UN PROJÈCTE UNIC A L'ESCALA DEU TERRITÒRI E DE L'USATGÈR

Concas de vita hicadas en hialat per servicis eficaces : carri express, trin, coveituratge e autopartatge, rocada urbana.

LEGENDA

- Polaritat
- Pòles d'escambis màgers
- Èishs performants
- Vias d'aiga
- Traucadas
- Ligam e obertura
- Servicis de triscat efficace

Polaritats qui organizan concas de vita e servicis de proximitat : linhas de proximitat, transpòrts a la demanda, marcha, bicicleta...

Pirenèus